

Iwona Szwed, Mariola Szymczak

**PROCES BUDOWANIA SYSTEMU WSPOMAGANIA SZKÓŁ
I PLACÓWEK OŚWIATOWYCH NA PRZYKŁADZIE BIBLIOTEKI
PEDAGOGICZNEJ W SKIERNIEWICACH**

PRZYKŁADY DZIAŁAŃ

Warszawa 2014

Redakcja

Projekt graficzny i skład

Łukasz Kluz

Wykorzystano elementy projektu

Studia Kreatywnego Małgorzaty Barskiej

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Warszawa 2014

Udostępnianie

Ośrodek Rozwoju Edukacji

00-478 Warszawa

Aleje Ujazdowskie 28

www.ore.edu.pl

Materiał przygotowany w ramach programu *System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym kompleksowym wspomaganie szkół*, realizowanego przez Ośrodek Rozwoju Edukacji. Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 28 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych (Dz.U. 2013, poz. 369) wprowadziło nowe zadania dla tych placówek, do których należy przede wszystkim organizowanie i prowadzenie wspomagania szkół i placówek oświatowych oraz bibliotek szkolnych. Działania te nie są obce bibliotekom pedagogicznym, ponieważ rolę wspierającą pełniły od zawsze, jednak ważne jest wypracowanie odpowiedniego systemu dostosowanego do potrzeb środowiska oświatowego, wpływającego na rozwój i poprawę jakości pracy szkół i placówek oświatowych.

Jest to trudny proces oparty przede wszystkim na partnerstwie, ale również współdziałaniu i uzupełnianiu się różnych instytucji. W tym celu istotne jest odpowiednie wykorzystanie zasobu bibliotecznego, dobrze wykształconej kadry bibliotekarskiej oraz sieci, jakie tworzą biblioteki wraz z filiami. Na tej bazie możliwe jest zorganizowanie razem z ośrodkiem doskonalenia nauczycieli i poradnią psychologiczno-pedagogiczną lokalnych koalicji, w których biblioteka będzie ważnym ogniwem wpływającym na jakość i efektywność kształcenia zarówno uczniów, jak i nauczycieli, będzie wspomagać pracę szkół i placówek oświatowych. Każda szkoła może otrzymać wsparcie zgodnie ze swoimi potrzebami i oczekiwaniami.

DZIAŁALNOŚĆ BIBLIOTEKI PEDAGOGICZNEJ W SKIERNIEWICACH

Biblioteka Pedagogiczna w Skierniewicach jest placówką oświatową prowadzoną przez Samorząd Województwa Łódzkiego. Razem ze swoimi filiami w Brzezinach, Łowiczu i Rawie Mazowieckiej swoją działalnością obejmuje miasto Skierniewice oraz cztery powiaty: skierniewicki, łowicki, rawski i brzeziński. Zmiana *Statutu Biblioteki* od 1 września 2013 r. umożliwia stopniowe wprowadzanie nowych zadań i budowanie systemu, który pozwoli realizować proces wspomagania szkół i placówek oświatowych. W tym celu został utworzony nowy Wydział Wspomagania Placówek Oświatowych, którego działalność w dużej mierze opiera się na poszukiwaniu nowych rozwiązań dotyczących organizowania i prowadzenia wspomagania. Ważne jest uczestnictwo nauczycieli w szkoleniach proponowanych przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w ramach „Systemu doskonalenia nauczycieli opartym na ogólnodostępnym kompleksowym wspomaganiu szkół”. Nauczyciele uczestniczą przede wszystkim w szkoleniach dla szkolnych organizatorów rozwoju edukacji oraz dla koordynatorów sieci współpracy i samokształcenia. Do chwili obecnej szkolenie SORE ukończyło 6 nauczycieli, co stanowi 32% całej kadry, a w szkoleniach dla koordynatorów sieci uczestniczyło 10 osób (tj. 52%).

WSPÓŁPRACA PLACÓWEK OŚWIATOWYCH

Filarami systemu wsparcia szkół są trzy placówki oświatowe: biblioteka pedagogiczna, ośrodek doskonalenia nauczycieli oraz poradnia psychologiczno-pedagogiczna. Ważne jest wyznaczenie właściwego kierunku współpracy tych instytucji, tak aby realizując swoje zadania statutowe, wzajemnie się uzupełniały i wzbogacały podejmowane działania. Taką formę przybiera już teraz współpraca Biblioteki Pedagogicznej w Skierniewicach z Wojewódzkim Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Skierniewicach oraz Powiatową Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Skierniewicach.

FORMY WSPOMAGANIA

Jedną z ważniejszych form wspomagania są konferencje dla nauczycieli. Biblioteka Pedagogiczna w Skierniewicach w październiku 2013 r. zorganizowała konferencję *Biblioteka w sieci platformą wspomagania edukacji*, która była pierwszą próbą przybliżenia nauczycielom bibliotekarzom – naszym głównym partnerom – jak biblioteka pedagogiczna może włączyć się w proces wspierania szkół i placówek oświatowych, a w szczególności bibliotek szkolnych, w zakresie ich organizacji i zarządzania. Duże zainteresowanie wzbudziła tematyka budowania sieci współpracy i samokształcenia. Podczas konferencji uczestnicy dowiedzieli się, jak skutecznie i prawidłowo przechodzić od diagnozy do tworzenia sieci współpracy i samokształcenia oraz jak organizować pracę wyżej opisaną sieci.

Zorganizowana współpraca i trafna diagnoza, która prowadzi do wszechstronnej analizy potrzeb szkoły, nauczycieli i uczniów, oraz wspólna analiza problemów i zespołowe szukanie rozwiązań to czynniki umożliwiające zaplanowanie adekwatnych do zdiagnozowanych potrzeb biblioteki szkolnej i nauczyciela bibliotekarza form wspomagania i ich właściwą realizację. Należą do nich m.in.: szkolenia dotyczące warsztatu pracy, potrzeb szkoły i własnego rozwoju zawodowego nauczycieli, zajęcia otwarte, konferencje, seminaria, konsultacje, wymiana doświadczeń, korzystanie z platform edukacyjnych, serwisów i portali dla bibliotekarzy, pozyskiwanie aktualnej i szybkiej informacji.

Następna konferencja *Biblioteka partnerem szkoły w rozwijaniu zainteresowań czytelniczych dzieci i młodzieży* była zorganizowana z okazji Tygodnia Bibliotek w 2014 r. i kierowana do nauczycieli bibliotekarzy, nauczycieli języka polskiego, wychowawców i innych zainteresowanych osób. Tematyka konferencji wynikała ze zdiagnozowanych potrzeb szkół, w których pojawia się problem czytelnictwa uczniów i kształtowania właściwych postaw czytelniczych. To szerokie zagadnienie zostało przedstawione z udziałem eksperta zewnętrznego oraz we współpracy z ośrodkiem doskonalenia nauczycieli z psychologiem. Nauczyciele poznali metody i formy pracy z czytelnikiem opornym w bibliotece, indywidualne potrzeby czytelnicze dzieci i młodzieży oraz sposoby motywowania, zachęcania i czerpania przyjemności z czytania. Konferencja przybliżyła ideę wspomagania szkół i placówek oświatowych zgodnie z ich potrzebami, co miało na celu poprawę jakości pracy.

Biblioteka w sposób zorganizowany i zaplanowany wspiera również swoich partnerów w zakresie organizacji powiatowych konferencji, szkoleń i warsztatów dla nauczycieli różnych typów szkół. W 2014 r. była partnerem przy organizacji konferencji *Razem przeciwko depresji* oraz *Porozmawiajmy o rodzinie i talentach*.

W filiach biblioteki w Brzezinach, Łowiczu i Rawie Mazowieckiej powstały punkty konsultacyjne dla nauczycieli, gdzie odbywają się spotkania, narady, szkolenia z ekspertami zewnętrznymi, konsultantami Wojewódzkiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Skierniewicach oraz nauczycielami bibliotekarzami. W obecnym roku szkolnym odbyły się:

- w filii w Łowiczu – seminaria Nowe spojrzenie na wykorzystanie aktywizujących metod nauczania, O pomyślną karierę dziecka rozpoczynającego naukę w szkole, Motywowanie uczniów do aktywnego czytelnictwa, Nowoczesne tendencje w edukacji

przedszkolnej i wczesnoszkolnej, Edukacja europejska program Erasmus+. Wytyczne na lata 2014–2020; warsztaty Drama – techniki i strategie pracy pedagogicznej z dziećmi/uczniami;

- w filii w Brzezinach – warsztaty Papieroplastyka wiosenna – kartki 3D, Jak rozwijać zainteresowania czytelnicze i kreatywność uczniów poprzez origami płaskie z koła; kurs Jak zachować właściwe relacje z roszczeniowymi rodzicami; konferencja Rysunek dziecka jako źródło wiedzy o jego rozwoju i środowisku wychowawczym;
- w filii w Rawie Mazowieckiej – konferencje Edukacja europejska – Program Erasmus+; warsztaty metodyczne Relief ceramiczny: inspirowanie ucznia do aktywności poprzez obraz, ruch i dźwięk; kurs Jak zachować właściwe relacje we współpracy z roszczeniowymi rodzicami.

Ważną umiejętnością instytucji wspomagających pracę szkół jest dobór właściwej oferty edukacyjnej i dopasowanie jej do rzeczywistych potrzeb placówki. To właściwe oferty wyznaczają kierunek rozwoju szkół/placówek zgodny z wymaganiami państwa wobec nich. Wychodząc naprzeciw tym oczekiwaniom, Biblioteka Pedagogiczna w Skierniewicach i jej lokalni partnerzy planują w najbliższym czasie wiele wspólnych przedsięwzięć, m.in.: zamieszczenie na stronie internetowej biblioteki zakładki *Wspomaganie szkół*, gdzie będą podlinkowane materiały informacyjne o kierunkach polityki oświatowej państwa, zmianach wprowadzanych w oświacie, działalności sieci współpracy, propozycjach szkoleń dla nauczycieli, wspomaganie bibliotek szkolnych. Wspólnie z PPPP w Skierniewicach oraz WODN w Skierniewicach w 2014 r. zostały zaplanowane kolejne konferencje: *Światowy Dzień Dysleksji* oraz *Kultura i tradycja w kształtowaniu postaw na przykładzie twórczości Oskara Kolberga*.

BIBLIOTEKA W SIECI

Zgodnie z nowymi wytycznymi rozpoczęto organizację i prowadzenie sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli, którzy w zorganizowany sposób współpracują ze sobą w celu doskonalenia swojej pracy i wymiany doświadczeń. Pierwsza sieć – BiblioSieć – powstała na portalu społecznościowym Facebook i jest kierowana do nauczycieli bibliotekarzy. Jej celem jest wspólne rozwiązywanie problemów, dzielenie się pomysłami, spostrzeżeniami i propozycjami – zarówno za pośrednictwem Facebooka, traktowanego jako forum wymiany doświadczeń, jak i spotkań osobistych. Członkowie sieci korzystają z własnych doświadczeń, ale mogą również sięgać po pomoc zewnętrznych ekspertów. Pracują pod kierunkiem koordynatora sieci współpracy i samokształcenia. We wrześniu uczestnicy sieci zostali zdiagnozowani pod kątem ich potrzeb i oczekiwań i na tej podstawie powstał plan działania sieci, który w trakcie realizacji jest systematycznie monitorowany. Sprawozdania z realizowanych działań są podstawą do konsultacji z uczestnikami sieci i wspólnego oceniania efektów ze zrealizowanych zadań oraz wyciągania wniosków, na podstawie których powstaje nowy zakres potrzebnych działań. Zmiany są liczne, gdyż jesteśmy siecią początkującą i uczymy się od siebie nawzajem. Sieć jest grupą zamkniętą, zatem nikt z zewnątrz nie widzi zamieszczanych informacji. Aby przyłączyć się do BiblioSieci należy posiadać profil na Facebooku. Zainteresowanych współpracą nauczycieli prosimy o wypełnienie formularza

zgłoszeniowego, który można pobrać ze strony internetowej biblioteki wraz z dokładną instrukcją przyłączenia się nowych członków do współpracy.

Wspólnie z WODN w Skierniewicach prowadzona jest również sieć współpracy *Mapa talentów*, która ma na celu realizowanie zadań zgodnych z ogólnopolskim projektem „Miejsce odkrywania talentów”. Taki tytuł posiada zarówno biblioteka, jak i ośrodek. W ramach tej sieci w filii w Rawie Mazowieckiej powstała grupa wsparcia *Nauczyciele z pasją*. Jej członkowie spotkają się w bibliotece i wymieniają swoimi doświadczeniami i pomysłami na pracę z uczniem zdolnym. Nowym przedsięwzięciem będzie zbudowanie sieci współpracy i samokształcenia *Orientacja zawodowa dzieci w szkole podstawowej* oraz *Łowickie szkoły promujące zdrowy tryb życia*.

TIK W BIBLIOTECIE

Budowanie systemu wsparcia opiera się również na upowszechnianiu i wykorzystywaniu nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych w procesie edukacji uczniów i nauczycieli, którego celem jest zapewnienie dostępu do usług informacyjnych i bibliograficznych poprzez nowoczesne bazy komputerowe, prowadzenie zajęć z uczniami i szkoleń dla nauczycieli bibliotekarzy z wykorzystaniem TIK. Biblioteka udziela nauczycielom pomocy w nabywaniu i rozwijaniu kompetencji praktycznego stosowania metod dydaktycznych wykorzystujących TIK podczas lekcji i zajęć pozalekcyjnych, np. w zakresie tworzenia scenariuszy zajęć, materiałów do prowadzenia zajęć, w tym prezentacji multimedialnych, organizowania zajęć bibliotecznych dla uczniów z wykorzystaniem nowych technologii informacyjnych. Nauczyciele mogą pobrać materiały multimedialne i interaktywne ze strony internetowej biblioteki.

Organizowane są również szkolenia dla nauczycieli bibliotekarzy w zakresie nabywania umiejętności korzystania z platform edukacyjnych i aktywnego w nich uczestnictwa, obsługi programów komputerowych niezbędnych w pracy codziennej biblioteki szkolnej np.: Windows Movie Maker, Ms Publisher, Hot Potatoes.

W organizowaniu procesu wspomagania nie można pominąć już posiadanego zasobu bibliotecznego, który stanowią:

- 1/ Zbiory biblioteczne (dokumenty piśmiennicze, zapisy obrazu i dźwięku oraz zbiory multimedialne), gromadzone ze szczególnym uwzględnieniem wspierania procesu kształcenia i doskonalenia nauczycieli, wspierania szkół oraz placówek oświatowych w realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych i położeniem nacisku na kompletowanie zbiorów zgodnych z priorytetami Ministra Edukacji Narodowej i polityką oświatową państwa, dotyczących problematyki związanej z udzielaniem dzieciom i młodzieży oraz rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej, z literatury pięknej, w tym tekstów kultury zgodnych z podstawą programową, poświęconych nowym kierunkom i zagadnieniom w pedagogice i psychologii, uwzględniających zmiany w programach nauczania i reformę szkolną.
- 2/ Działalność informacyjna i bibliograficzna:

- tworzenie komputerowej kartoteki zagadnieniowej,
- tworzenie komputerowej bazy *Bibliografia oświaty w regionie* w oparciu o czasopisma regionalne i materiały o regionie,
- prowadzenie strony internetowej biblioteki,
- administrowanie strony biblioteki na portalu społecznościowym Facebook,
- prowadzenie newslettera dla użytkowników biblioteki.

3/ Inspirowanie i promowanie edukacji czytelniczej i medialnej:

- prowadzenie zajęć bibliotecznych z edukacji czytelniczej i medialnej dla uczniów różnych typów szkół zgodnie z ofertą edukacyjną i podstawą programową kształcenia ogólnego,
- organizowanie stałych imprez bibliotecznych: Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich, akcje „Cała Polska czyta dzieciom”, „Uwolnij książkę”.

4/ Działalność edukacyjna i kulturalna, w szczególności zajęcia edukacyjne, lekcje biblioteczne i spotkania autorskie:

- udział w projekcie „Międzypowiatowa Umowa Partnerska na rzecz rozwoju poradnictwa zawodowego”,
- udział w Ogólnopolskich Dniach Kariery Zawodowej,
- udział w ogólnopolskim projekcie „Miejsce odkrywania talentów”,
- organizowanie obchodów Dnia Ziemi oraz Światowego Dnia Lasu, współpraca z Dyrekcją Lasów Państwowych, Bolimowskim Parkiem Krajobrazowym,
- organizowanie Ogólnopolskiego Tygodnia Kariery,
- organizowanie imprez w ramach obchodów Tygodnia Bibliotek i Międzynarodowego Miesiąca Bibliotek Szkolnych.

PERSPEKTYWY

Budowa systemu wspomagania szkół i placówek oświatowych jest bardzo dużym wyzwaniem dla bibliotek pedagogicznych. Jednak mając ogromne zasoby, potencjał kadrowy w postaci bardzo dobrze wykształconej kadry pedagogicznej oraz wspierających partnerów, zadanie to uda się realizować zgodnie z wytycznymi określonymi w nowym rozporządzeniu, a biblioteka będzie do tego odpowiednio gotowa od 1 stycznia 2016 r. Już teraz znacznie rozwinęła się działalność placówki, a budowanie nowego systemu wspomagania rozwoju szkół i placówek znacznie wzbogaciło pracę bibliotek pedagogicznych oraz stworzyło nowe szanse rozwoju, umożliwiając im aktywne uczestnictwo w działaniach na rzecz środowiska oświatowego.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
tel. 22 345 37 00
fax 22 345 37 70

www.ore.edu.pl